

IMPRESSUM

Verantwoordelijke uitgever:

Stephan Thomas, Secretaris generaal

Concept en redactie:

informatiedienst

Lay-out: Freddy Betsch

Fotos: Harald Lamberty
Stephan Offermann
Fotolia

Druk:

Parlement
van de Duitstalige Gemeenschap
oplage 2023

© Parlement der
Deutschsprachigen Gemeinschaft

Platz des Parlaments 1
B-4700 EUPEN
Tel.: +32 (0)87/31 84 00
Fax: +32 (0)87/31 84 01
info@pdg.be

www.pdg.be

INHOUDSOPGAVE

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap	4
De Duitstalige Gemeenschap	7
Geschiedkundig overzicht	10
Mijlpalen van de institutionele ontwikkeling	13
De Belgische staatsstructuur en de Duitstalige Gemeenschap	19
Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap - een wetgevende instelling	25
Hoe ontstaat een decreet?.....	29
Bevoegdheidsdomeinen	30
De Regering: de uitvoerende macht	36
De financiën van de Gemeenschap	38
Samenwerking en regeling van conflicten	41
Autonomie en uitstraling	45
Bibliografie.....	46

HET PARLEMENT VAN DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap is de wetgevende instantie van de Duitstalige Gemeenschap in België, die door artikel 2 van de Belgische Grondwet is erkend en die haar juridische grondslag vindt in o.a. artikel 38, 115, 116, 121, 130, 131 en 176 van de Grondwet.

Het Parlement is dus een legislatieve instelling; binnen het institutioneel stelsel van de Duitstalige Gemeenschap speelt het de rol van de wetgevende macht, met name voor die aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de Duitstalige Gemeenschap behoren:

- de culturele aangelegenheden,
- de persoonsgebonden aangelegenheden, dat wil zeggen het familiebeleid, het gezondheidsbeleid en het sociaal beleid,
- onderwijs en vorming (inclusief het taalgebruik),

- de intergemeenschappelijke en internationale samenwerking,
- bescherming van monumenten en landschappen,
- tewerkstelling,
- toezicht op de gemeenten en gemeentefinanciering

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap neemt zijn wetgevende bevoegdheid per decreet waar.

Alhoewel de bevolking van de Duitstalige Gemeenschap qua cijfers in België slechts een kleine minderheid (0,7%) vormt, staat het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap nagenoeg op dezelfde voet als het Parlement van de Franse Gemeenschap en het Parlement van de Vlaamse Gemeenschap; het is vergelijkbaar met de „Landtagen“ in bondsstaten zoals Duitsland of Oostenrijk, hoewel de bevoegdheden van deze „Länder“ duidelijk ruimer zijn opgevat. Het Parle-

Plenaire zittingszaal

ment van de Duitstalige Gemeenschap heette vroeger "Raad van de Duitstalige Gemeenschap".

Deze Raad werd officieel geïnstalleerd op 30 januari 1984; hij volgde de Raad van de Duitse Cultuurgemeenschap (RdK) op, het beslissingsforum waar tussen 1973 en 1983 de debatten werden gevoerd betreffende de autonomieaspiraties van het Duitse taalgebied en eerste beslissingen in culturele aangelegenheden werden getroffen.

De bedoeling van deze kleine brochure is de lezer basiskennis te verschaffen over de autonomie van de Duitstalige Gemeenschap en over haar Parlement. Dat daarvoor eerst enige uitleg over de oppervlakte, de structuur en de geschiedenis van de Duitstalige Gemeenschap noodzakelijk is, ligt voor de hand. Bovendien wordt geprobeerd te schetsen welke plaats de Duitstalige Gemeenschap inneemt binnen de structuren van de Belgische bondsstaat.

DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP

De Duitstalige Gemeenschap bevindt zich in het Oosten van België op een gebied dat zich uitstrekt vanaf het drielandenpunt België - Nederland - Duitsland langs de Duits- Belgische grens tot het drielandenpunt België-Luxemburg-Duitsland. De Duitstalige Gemeenschap telt 71.500 inwoners, meestal Duitstalige Belgen, maar ook Waalse, Vlaamse en buitenlandse medeburgers.

De Duitstalige Gemeenschap is door artikel 2 van de Belgische Grondwet officieel erkend. Luidens de artikels 115, 121 en 130 van de Grondwet heeft zij ongeveer dezelfde juridische grondslag als de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap, dat wil zeggen dat zij min of meer over dezelfde autonomie en dezelfde bevoegdheden beschikt, en over gelijkwaardige instellingen voor het uitoefenen van dit zelfbestuur.

In het Duitse taalgebied is Duits de officiële taal in bestuurszaken, in het

onderwijs en voor de rechtbanken. De Franstaligen genieten er echter bijzondere taalrechten; daarom blijft de regeling van het taalgebruik in bestuurszaken en in de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers een bevoegdheid van de federale Staat, die niet zelfstandig door de Duitstalige Gemeenschap kan worden uitgeoefend.

Het grondgebied van de Duitstalige Gemeenschap stemt overeen met het Duitse taalgebied, dat in artikel 4 van de Grondwet wordt erkend. Dit gebied is 854 km² groot en omvat de gemeenten Amel, Büllingen, Burg-Reuland, Bütgenbach, Eupen, Kelmis, Lontzen, Raeren en Sankt-Vith.

Het grondgebied van de Duitstalige Gemeenschap bestaat eigenlijk uit twee deelgebieden met verschillende structuur: het qua oppervlakte kleinere, maar dichter bevolkte Eupener land in het noorden, en de Belgische Eifel in het zuiden. Tussen deze twee gebie-

Born

den liggen de Hoge Venen, een veen-
grondgebied dat zich gedeeltelijk over
gemeenten van het Franse taalgebied
uitstrekt.

In Eupen en omgeving zijn er verschei-
dene ondernemingen van supraregio-
naal belang gevestigd.

Het gebied is aangesloten op belangri-
jke internationale verkeerswegen. In
de stad Eupen (17.000 inwoners), een
traditionele voormalige lakenfabrieks-
stad, zetelen het Parlement Raad van
de Duitstalige Gemeenschap, de Rege-
ring en de BRF (het Belgische omroep-
en televisiecentrum van de Duitstalige
Gemeenschap).

De omliggende gemeenten hebben
vandaag meestal een landelijk karak-
ter, maar in Kelmis is eeuwenlang

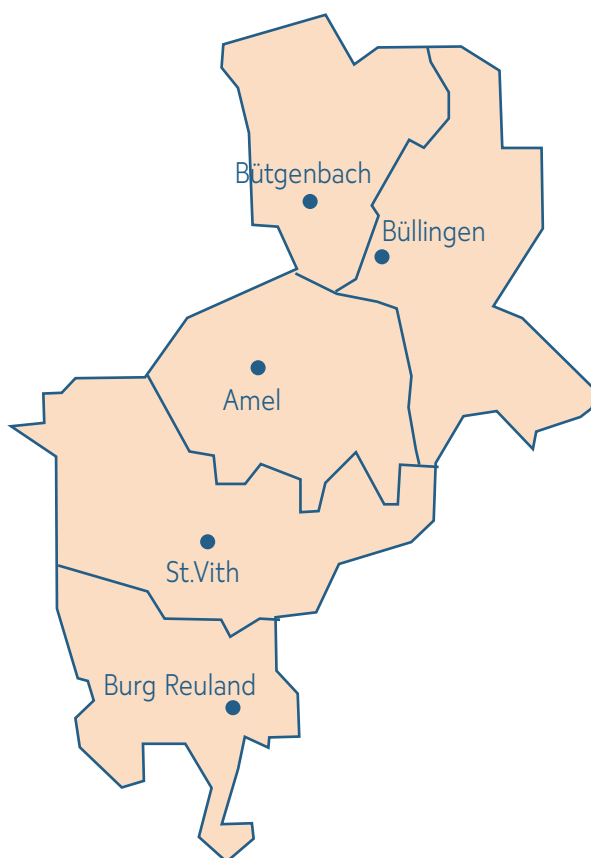
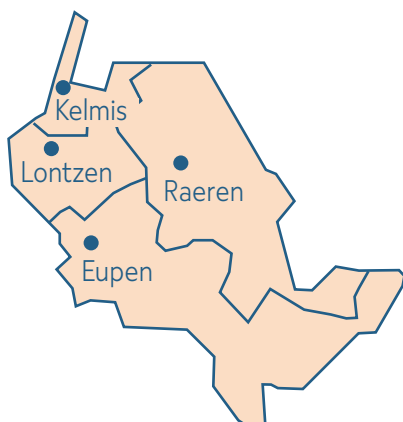
galmeierts industrieel ontgonnen. In
de negentiende eeuw was het zelfs
het grootste Europese ontginnings-
gebied.

De Belgische Eifel beschikt over uit-
gebreide bos- en weidelandschap-
pen. Landbouw is echter niet meer de
voornaamste bron van inkomen; dat is
nu het toerisme, dat zich in deze aan-
trekkelijke, maar structureel zwakke
streek tot een belangrijke economi-
sche factor heeft ontwikkeld.

Het belangrijkste school- en winkel-
centrum in de zuidelijke gemeenten is
Sankt-Vith, een kleine stad die aan het
einde van de Tweede Wereldoorlog
volledig werd vernield en later werd
heropgebouwd.

Bütgenbach met zijn stuwdam en het
toeristisch centrum Worriken is in de
voorbije jaren uitgegroeid tot een
belangrijk aantrekkingspunt voor rust-
zoekende vakantiegangers en water-
sportliefhebbers.

Opvallend is het rijke, creatieve en
hoogstaande cultuurleven in de
Duitstalige Gemeenschap.

GESCHIEDKUNDIGE SYNOPSIS

◀ Tot **1794** behoort de noordelijke streek (Eupener land) grotendeels tot het hertogdom Limburg dat sinds de veldslag van Worringen (1288) door de hertogen van Brabant wordt beheerd. De zuidelijke streek (Belgische Eifel) behoort grotendeels tot het hertogdom Luxemburg, uitgezonderd Manderfeld-Schönberg, dat tot het keurvorstendom Trier behoort. Zowel in de noordelijke als in de zuidelijke streek worden Duitse dialecten gesproken: Nederfrankisch, Rijnfrankisch en Moezelfrankisch.

◀ **1794-1795:** Het revolutionaire Frankrijk verovert de Oostenrijkse Lage Landen (Limburg en Luxemburg inbegrepen), het prinsbisdom Luik en de prinsabdij Stavelot- Malmedy.

Het Eupener land en de Eifel worden bij het Ourthe-departement ingedeeld, met uitzondering van de streek Manderfeld-Schönberg, die nu deel uitmaakt van het Saardepartement.

Erfgoedlabel

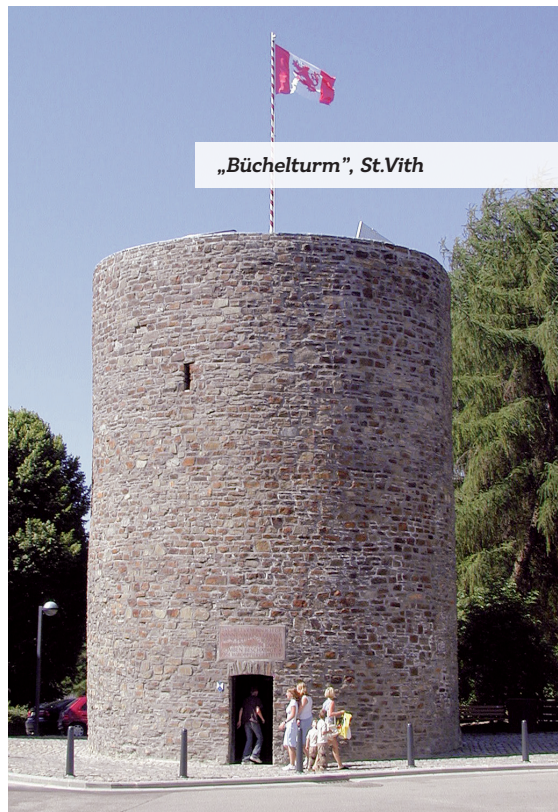
◀**1815:** Na de nederlaag van Napoleon wordt de Europese kaart op het Congres van Wenen hertekend. Het Eupener land, de Eifel en een gedeelte van de voormalige abdij Stavelot-Malmedy worden bij het Pruisisch geworden Rijnland (vanaf 1830 Pruisische Rijn-provincie) ingedeeld. Daar vormen zij de districten Eupen en Malmedy. Neutral-Moresnet (Kelmis) is een curiosum: het gebied wordt onder Pruisisch-Nederlands (vanaf 1830 Pruisisch-Belgisch) dubbelbestuur geplaatst omdat het omwille van zijn rijke galmeyaders erg omstreden is.

◀**1914-1918:** Gedurende de eerste wereldoorlog vechten de inwoners uit Eupen-Malmedy aan de zijde van het Duitse "Reich". Het aantal doden en vermisten bedraagt 766 personen in het district Eupen en 1082 personen in het district Malmedy.

◀**1919-1920:** Door het Verdrag van Versailles worden Neutral-Moresnet en – na een omstreden referendum – de districten Eupen-Malmedy naar België overgeheveld.

◀In de jaren **1920-1925** zijn de voormalige districten onder het autoritaire overgangsregime van generaal-luitenant Baltia gesteld: zij worden verdeeld in de driegerechtelijke arrondissementen Eupen, Malmedy en Sankt-Vith. Een sterke revisionistische beweging stelt de voorwaarden van het verdrag van Versailles, dat als een dic-taat wordt aangevoeld, ter discussie.

◀**Oktober 1925:** Door de verdragen van Locarno ziet Duitsland af van een eenzijdige aanpassing van zijn westgrens. Pogingen om via onderhandelingen een aanpassing te verkrijgen, worden niet uitgesloten.

◀**1 januari 1926:** De Belgische Grondwet en de Belgische wetten zijn van toepassing op de „nieuwe Belgische gebieden“.

◀**1925-1926:** Geheime Belgisch-Duitse onderhandelingen vinden plaats met het oog op een teruggave van de gebieden Eupen-Malmedy aan Duitsland voor 200 miljoen goudmark. De onderhandelingen mislukken wegens het felle verzet van Frankrijk.

◀**1927** stichting van de krant „Grenz-Echo“, die de „probelgische“ tegenpool van de „produitse“ persorganen zou moeten worden. Het „Grenz-Echo“ is vandaag de enige duitstalige krant in België.

◀**1933:** De nationaal-socialisten van Adolf Hitler komen in Duitsland aan de macht. De socialisten rond de duits-talige volksvertegenwoordiger Marc Somerhausen geven vanaf 1933 hun revisionistische eisen op. De revisio-nistische beweging in Eupen-Malmedy komt duidelijk in het kielzog van de NS-propaganda terecht: zij organiseert zich vanaf 1936 als het „Heimattreue Front“, dat door het nationaal-socialisme wordt ingepalmd. De democra-tische krachten waarschuwen voor de NS-ideologie. De kloof tussen de „pro-belgische“ en de „produitse“ bevolkingsgroepen wordt steeds dieper.

◀**10 mei 1940:** Duitse troepen vallen het neutrale België binnen.

◀**18 mei 1940:** Door een besluit van de Führer worden Eupen-Malmedy en enkele gebiedsstroken die tot dan toe steeds bij België behoorden bij het Duitse Reich ingelijfd. Grote gedeelten van de bevolking passen zich aan het NS-regime aan, anderen sluiten zich aan bij het verzet tegen de Duitse overheersing. Het merendeel van de jonge mannen wordt bij het Duitse leger ingelijfd, anderen duiken onder. 3.200 van de 8.700 bij de Wehrmacht ingelijfde mannen vallen op het front, blijven vermist of sterven in gevangenschap.

◀**Einde 1944:** Tijdens het Duitse offensief in de Ardennen worden Sankt-Vith en talrijke dorpen in de Eifel volledig vernield.

◀**8 mei 1945:** Wapenstilstand. De daarop volgende zuiveringscampagne wordt door de bevolking als overdreven hard en ongegrond ervaren, vermits België niet naar behoren heeft gereageerd op de eenzijdige annexatie van haar gebied door Duitsland.

Vragen zoals de betaling van de oorlogsschade en vooral de status van soldaten die bij het Duitse leger werden ingelijfd beheersen tientallen jaren lang het naoorlogse politiek debat. Dit laatste probleem wordt pas in 1989 definitief opgelost.

◀**1956:** De Belgisch-Duitse september-beraakorden worden ondertekend. De Bondsrepubliek Duitsland onderstreept de volkenrechtelijke ongeldigheid van de annexatie van Eupen-Malmedy in 1940. Er wordt een akkoord bereikt over een grenscorrectie, een Belgisch-Duits cultureel akkoord en compensatiebetalingen (het cultureel akkoord wordt in 1958 ondertekend).

Het luidt een tijdperk van verzoening en samenwerking in. De nieuwe sfeer van ontspanning tussen de voormalige vijandige partijen komt ook de duits-talige bevolking ten goede. De terughoudendheid aan Belgische zijde ten opzichte van de erkenning van taalgebonden en culturele rechten en van institutionele autonomie voor de Duits-talige Gemeenschap neemt geleidelijk aan af.

MIJLPALLEN VAN DE INSTITUTIONELE ONTWIKKELING

◀**1962-1963:** De wetten op het taalgebruik in bestuurszaken, gecoördineerd door het Koninklijk Besluit van 18 juli 1966, delen België op in vier taalgebieden. De invoering van het territorialiteitsprincipe wordt een hoeksteen van de latere federalisering van de Staat. Artikel 5 van de wet somt de 25 gemeenten (9 fusiegemeenten sinds 1976) op die het Duitse taalgebied vormen.

1968-1971: de eerste grote staats- hervorming

- De indeling van België in vier taalgebieden wordt in de Grondwet verankerd.
- Er worden drie cultuurgemeenschappen (de Duitse, de Franse en de Nederlandse Cultuurgemeenschap) in het leven geroepen.
- Er worden drie cultuurraden opgericht: de Raad van de Duitse Cultu-

urgemeenschap krijgt echter maar beperkte bevoegdheden in culturele aangelegenheden.

- Er worden drie gewesten opgericht: het Waalse Gewest, het Vlaamse Gewest en het Brusselse Gewest.

◀**23 oktober 1973:** Eerste vergadering van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

◀**10. maart 1974:** Eerste rechtstreekse verkiezing van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

1980-1983: de tweede staats- hervorming

- De Grondwet wordt gewijzigd: de Duitstalige Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap vervangende Duitse Cultuurgemeenschap, de Nederlandse Cultuurgemeenschap en de Franse Cultuurgemeenschap.

- Het nieuwe Grondwetsartikel betreffende de Duitstalige Gemeenschap (vroeger 59ter) bepaalt dat de Gemeenschap decreetbevoegdheid krijgt voor culturele en persoonsgebonden aangelegenheden evenals voor intercommunautaire en internationale betrekkingen.
 - Naast een Raad bestaat er nu ook een Executieve (Regering) van de Duitstalige Gemeenschap.
- ◀ **31 december 1983:** Ondertekening door de Koning van de wet tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap.

◀ **30 januari 1984:** Installatie van de nieuw opgerichte Raad van de Duits-talige Gemeenschap (RDG).

1988-1990: de derde grote staats-hervorming

De bevoegdheid inzake onderwijs wordt overgedragen aan de gemeenschappen. Het Grondwetsartikel betreffende de Duitstalige Gemeenschap wordt aangepast op 20 juni 1989. Met de stemming van de bijhorende uitvoeringswet op 18 juli 1990 worden de financiële toelagen van de federale Staat aan de Gemeenschap verdrievoudigd.

J. Weynand (l.) en W. Schyns (r.), politici van de eerste uur

◀ **23 oktober 1991:** De tekst van de Grondwet in de Duitse taal krijgt dezelfde officiële, rechtsgeldige status als de Franse en de Nederlandse tekst.

1993-1994: de vierde grote staats-hervorming

In artikel 1 van de Grondwet wordt België gedefinieerd als een „federale Staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten.” Het Belgisch parlementair systeem met twee gelijkwaardige Kamers wordt hervormd, dat wil zeggen, vervangen door een gedifferentieerd systeem waarin de Kamer van volksvertegenwoordigers vooral de traditionele parlementaire taken (aannemen van de wetten en van de begroting, controle van de federale Regering) op zich neemt en de Senaat in de eerste plaats een denkforum en ontmoetingsplaats voor de deelstaten moet zijn. De Walen en de Vlamingen beslissen rechtstreeks over de samenstelling van hun parlementen (het Waalse Parlement en het Vlaamse Parlement), een recht waarover de Brusselaars voor hun Gewestraad reeds beschikken sinds 1989 en de Duitstaligen voor de RdK/RDG (Raad van de Duitstalige Cultuurgemeenschap/Raad van de Duitstalige Gemeenschap) reeds sinds 1974. Bovendien wordt een zekere zelfbestemming, de zogenoemde „constitutieve autonomie”, aan de gemeenschaps- en gewestraden toegekend, behalve aan de Brusselse Hoofdstedelijke Gewestraad en aan de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

Tenslotte wordt de provincie Brabant gesplitst in een Vlaams en een Waals gedeelte, zodat België nu 10 provincies telt.

De **wet van 16 juli 1993** breidt de bevoegdheden van de Duitstalige Gemeenschap uit op het vlak van de organieke wetgeving op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn; bovendien wordt het financieringssysteem van de Duitstalige Gemeenschap aangepast.

Het Duits taalgebied vormt een eigen kiesdistrict voor de Europaverkiezingen en stuurt sinds 1994 een vertegenwoordiger naar het Europees Parlement.

Na de verkiezingen van 1995 stuurt het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap voor de eerste keer een lid naar de hervormde Senaat, die nu 71 leden telt.

◀ **1 januari 1994:** De uitoefening van de regionale bevoegdheden inzake bescherming van monumenten en landschappen (zonder opgravingen) wordt door het Waals Gewest overgedragen aan de Duitstalige Gemeenschap.

◀ **20 mei 1997:** Artikel 130 van de Grondwet wordt uitgebreid met een punt 5, dat bepaalt dat de Raad van de Duitstalige Gemeenschap het taalgebruik in het onderwijs per decreet regelt. Deze bevoegdheid wordt dus overgedragen van de federale Staat naar de Duitstalige Gemeenschap.

◀ **1 januari 2000:** De bevoegdheden tewerkstelling en opgravingen worden overgedragen van het Waals Gewest aan de Duitstalige Gemeenschap.

Het regerings-gebouw in Eupen

2001: de vijfde grote staats- hervorming

Door deze staatshervorming krijgen de gemeenschappen meer financiële middelen van de federale Staat (de zogenoemde herfinanciering). De gewesten krijgen een ruimere fiscale autonomie, zodat ze zelfstandig bepaalde belastingen kunnen verhogen of verlagen.

De bevoegdheden over landbouw, zeevisserij en buitenlandse handel worden met uitzondering van enkele kleine deelbevoegdheden overgedragen aan de gewesten. Verder worden de gewesten ook verantwoordelijk voor de organisatie van de gemeenten en de provincies. Zo kunnen zij bijvoorbeeld, onafhankelijk van elkaar, beslissen over de directe benoeming van de burgemeesters. Het was de bedoeling van deze staatshervorming om de ontwikkelingssamenwerking vanaf

1 januari 2004 over te hevelen naar de gewesten en naar de gemeenschappen voor de onderdelen waarvoor ze respectievelijk bevoegd zijn.

Net zoals de andere gemeenschappen kan de Duitstalige Gemeenschap nu een eigen regeling uitwerken i.v.m. de controle van de verkiezingsuitgaven, de regeringsmededelingen en de bijkomende partijfinanciering.

De Regering van de Duitstalige Gemeenschap kan voortaan 3 tot 5 leden omvatten, waarvan tenminste één vrouw, respectievelijk één man.

◀ Door een grondwetswijziging van **9 juli 2004** worden de vroegere raden van gewesten en gemeenschappen nu "parlementen" genoemd.

◀ Sinds **1 januari 2005** oefent de Duitstalige Gemeenschap ook de bevoegdheid uit van het toezicht op de gemeenten en de gemeentefinanciering.

2014: de zesde grote staats- hervorming

Het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming 'Een efficiëntere federale staat en een grotere autonomie voor de deelstaten' voorziet de overdracht van bevoegdheden van federaal niveau naar gewesten en gemeenschappen. Het federaal Parlement heeft in 2013 eerste teksten

goedgekeurd. De belangrijkste bevoegdheidsoverhevelingen gaan over de arbeidsmarkt, sommige aspecten van de gezondheidszorg, gezinsbijslagen, justitie en mobiliteit.

Voor de Duitstalige Gemeenschap komt er nog een centraal element bij, dat al sinds lang vereist was: de toekenning van de constitutieve autonomie, dus van de mogelijkheid de werkwijze van hun eigen organen - Parlement en Regering - grotendeels zelfs te bepalen.

DE BELGISCHE STAATSSTRUCTUUR EN DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP

Om de plaats van de Duitstalige Gemeenschap binnen de Belgische staatsstructuur te kunnen begrijpen is enige uitleg nodig over de meest gebruikte publiekrechtelijke begrippen: taalgebieden, gemeenschappen en gewesten. De structuren zijn zo moeilijk te begrijpen omdat de gebieden van de gemeenschappen, de gebieden van de gewesten en de taalgebieden niet met elkaar overeenstemmen.

Gemeenschappen

Artikel 2 van de Grondwet bepaalt dat België drie gemeenschappen omvat:

- de Duitstalige Gemeenschap,
- de Vlaamse Gemeenschap en
- de Franse Gemeenschap.

De bevoegdheden van de drie gemeenschappen van België zijn min of meer identiek (culturele aangelegenheden, persoonsgebonden aangelegenheden, onderwijs, intercommunautaire en

internationale samenwerking).

De bevoegdheden van de Duitstalige Gemeenschap worden door het Parlement en de Regering van de Duitstalige Gemeenschap, de bevoegdheden van de Franse Gemeenschap door het Parlement en de Regering van de Franse Gemeenschap uitgeoefend. De Franse Gemeenschap (Fédération Wallonie-Bruxelles) heeft de uitoefening van haar bevoegdheden gedeeltelijk aan het Waalse Gewest overgedragen. De bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgeoefend door het Parlement en de Regering van de Vlaamse Gemeenschap; deze instellingen oefenen ook de bevoegdheden uit van het Vlaamse Gewest (zie verder).

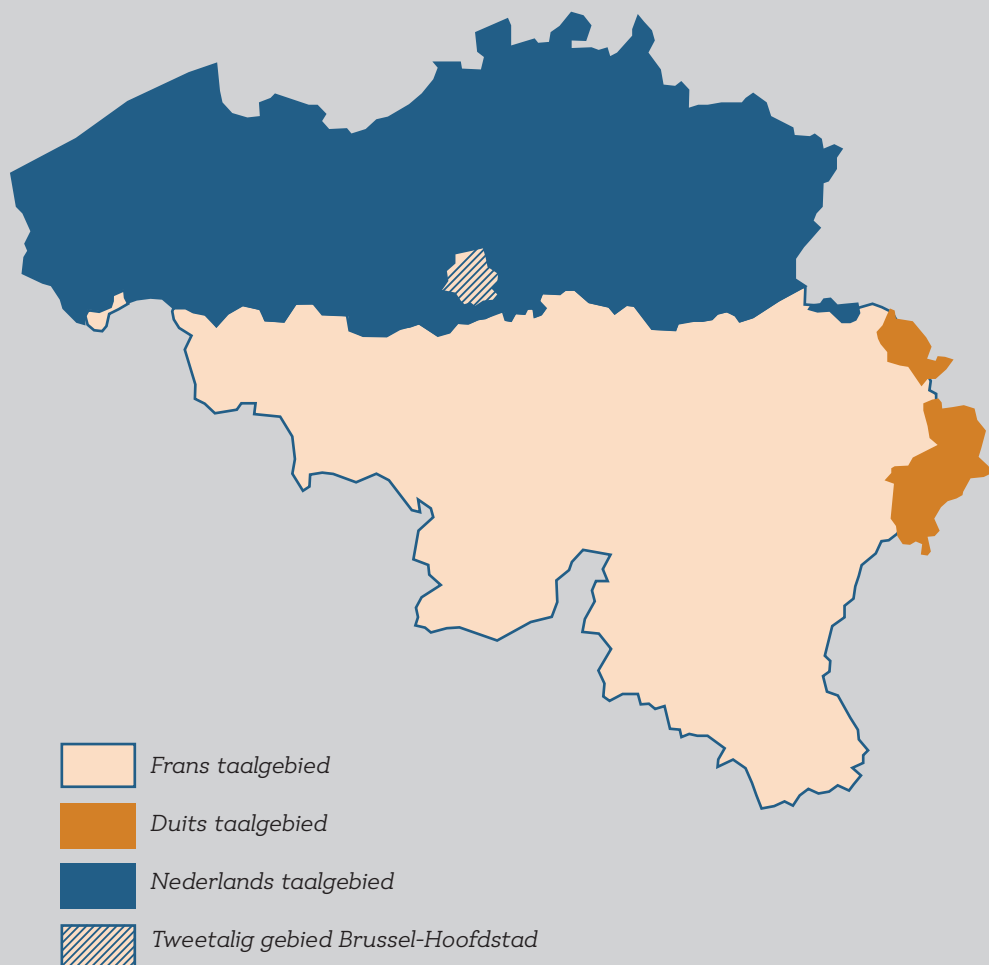
Terwijl het Vlaamse Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap rechtstreeks worden verkozen, bestaat het Parlement van de Franse Gemeenschap uit de verkozen vertegenwoordigers van het Waalse

De taalgebieden en de gemeenschappen:

Het gebied van de Duitstalige Gemeenschap valt samen met het Duitse taalgebied;

de Franse Gemeenschap is bevoegd voor het Franse taalgebied en voor de Franstalige instellingen in Brussel;

de Vlaamse Gemeenschap is bevoegd voor het Nederlandse taalgebied en voor de Vlaamse instellingen in Brussel.

Gewestparlement (met uitzondering van degenen die tegelijkertijd ook lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap zijn) en van een gedeelte van de Franstalige leden van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewestparlement.

Bijzonder ingewikkeld is de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheden in het tweetalig gebied Brussel waar een Franse Gemeenschapscommissie, een Vlaamse Gemeenschapscommissie en een Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie hun respectieve bevoegdheden uitoefenen.

- het tewerkstellingsbeleid,
- openbare werken en het vervoer,
- fiscale bevoegdheden.

De bevoegdheden van het Waalse Gewest en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden door een gewestraad en een gewestregering uitgeoefend. De bevoegdheden van het Vlaamse Gewest worden samen met de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap waargenomen door het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering.

Gewesten

Naast de gemeenschappen bestaan er in België andere zelfstandige instellingen die belangrijke bevoegdheden uitoefenen:

- het Waalse Gewest,
- het Vlaamse Gewest en
- het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest (artikel 3 van de Grondwet).

De bevoegdheden van de drie gewesten zijn volledig verschillend van die van de gemeenschappen: zij hebben betrekking op:

- ruimtelijke ordening,
- milieubeleid,
- plattelandsbeleid en natuurbehoud,
- huisvesting, waterbeleid,
- delen van het economisch beleid,
- delen van het energiebeleid,
- het toezicht op de plaatselijke besturen (gemeenten en provincies),

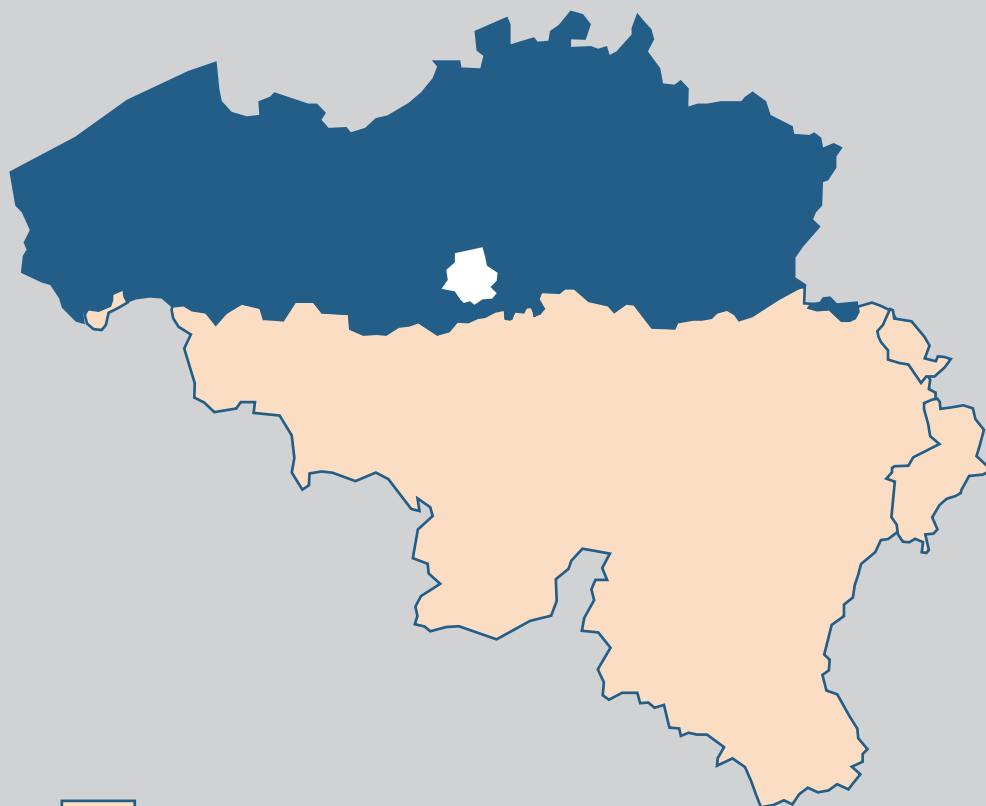

Vertegenwoordiging van de DG te Brussel

De Gewesten:

België telt drie gewesten.

De Duitstalige gemeenten behoren tot het Waals Gewest.

- *Het Waals Gewest*
- *Het Vlaams Gewest*
- *Het Gewest Brussel-Hoofdstad*

Taalgebieden

Artikel 4 van de Grondwet verdeelt België in vier taalgebieden:

- het Duitse taalgebied (de negen gemeenten Amel, Büllingen, Burg-Reuland, Bütgenbach, Eupen, Kelmis, Lontzen, Raeren, St. Vith),
- het Franse taalgebied,
- het Nederlandse taalgebied (Vlaanderen) en
- het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

In de drie taalgebieden is de taal van het gebied principieel de taal die wordt gebruikt door de besturen, in het onderwijs en voor de rechtbanken. In Brussel staan het Frans en het Nederlands op gelijke voet. In gemeenten met beschermde taalminderheden zijn bijzondere rechten („faciliteiten”) voor deze minderheden ingevoerd; tot die gemeenten behoren de negen gemeenten van het Duitse taalgebied.

De federale Staat en de plaatselijke besturen

Talrijke belangrijke bevoegdheden die vroeger door de Staat werden uitgevoerd, zijn na de federalisering van België vanaf het begin van de jaren 70 naar de gemeenschappen en de gewesten overgeheveld. Daarnaast werden een aantal bevoegdheden in het kader van de Europese eenwording op de Europese Unie overgedragen.

Tot de belangrijkste bevoegdheden van de federale Staat behoren ook nu

nog de justitie, het financieel beleid, het veiligheidsbeleid, het buitenlands beleid, de landsverdediging en de sociale zekerheid. De wetgevende macht wordt uitgeoefend door de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Koning - enkel in bepaalde gevallen moet ook de Senaat mee betrokken worden in het wetgevend proces (zie art. 74-78 van de Grondwet). De laatste hervorming van de grondwet heeft aan de Senaat een specifieke functie toebedeeld voor: de grondwet, internationale betrekkingen, betrekkingen van de federale Staat met de gemeenschappen en de gewesten, alsook het recht van onderzoek. De Senaat wordt ook als de “overlegkamer” voor de ontwikkeling van het land beschouwd. De uitvoerende (executieve) macht wordt door de Koning en zijn ministers uitgevoerd.

Sinds de vierde staatshervorming is de federale Staat verdeeld in 10 provincies en 589 gemeenten. Het gebied van het bestuursarrondissement Brussel-Hoofdstad heeft een bijzondere status: De bevoegdheden van de provincie worden hier niet door de gewone organen van de provincie uitgeoefend maar zijn overgedragen aan verschillende organen (Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Gemeenschapscommissies ...).

De provincies en de gemeenten zijn geenszins louter territoriale indelingen; ze hebben bevoegdheden voor alle aangelegenheden van provinciaal of gemeentelijk belang. Nochtans zijn ze - in tegenstelling tot de gemeenschappen en gewesten - lagere besturen, die onderworpen zijn aan het toezicht van hogere besturen.

Het Duitse taalgebied in België

- bestaat uit negen grote gemeenten,
- vormt een autonome instelling voor de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheden: de Duitstalige Gemeenschap,
- maakt deel uit van het Waalse Gewest voor de regionale aangelegenheden. De instanties van de Duitstalige Gemeenschap oefenen evenwel in toepassing van Artikel 139 van de Grondwet bepaalde regionale bevoegdheden uit;
- behoort tot de provincie Luik voor de provincieaangelegenheden.

HET PARLEMENT VAN DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP - EEN PARLEMENTAIRE INSTELLING

Functies van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap oefent alle traditionele functies van een Parlement uit:

- **de regeringsvorming:**
het Parlement verkiest de Regering van de Duitstalige Gemeenschap.
- **de verkiezing van een senator:**
Het Parlement stuurt één van zijn leden naar de Senaat.
- **de afvaardiging van vertegenwoordigers:**
Het Parlement verzendt vertegenwoordigers in verschillende Belgische (Vaste Commissie voor Taaltoezicht, Cultuurpactcommissie) en internationale instellingen (Benelux, Euregio Maas-Rijn, Großregion).
- **de controle van de Regering en de administratie:**

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap oefent zijn controle hoofdzakelijk uit via actuele vragen en interpellaties (vragen aan de Regering) van zijn leden in de commissievergaderingen en in de voltallige zittingen. Daarnaast kunnen de parlementsleden schriftelijke vragen stellen. Deze worden samen met de antwoorden van de bevoegde minister in een officieel document gepubliceerd.

- **de decreetgeving en de aanneming van de begroting:**
de decreten van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap hebben kracht van wet in het Duitse taalgebied. De jaarlijkse begroting van de Gemeenschap en de jaarlijkse algemene rekening worden eveneens per decreet aangenomen.
- **het bespreken van alle politiek belangrijke vraagstukken:**
In het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap kunnen alle

vraagstukken die van actueel of principieel belang zijn voor de Duitstalige Gemeenschap worden besproken, ook wanneer het Parlement daaromtrent geen directe beslissingsbevoegdheid heeft.

- **het uiten van de publieke opinie en de belangen van de bevolking:**

Uiteenlopende meningen liggen aan de basis van elke democratische discussie en besluitvorming. De meest verschillende stromingen in de Duitstalige Gemeenschap worden naar voren gebracht door de partijen die in het Parlement verkozen zijn. Bovendien heeft elke burger het recht zich via een petitie tot het

Parlement te richten.

- **de controle van de verkiezingsuitgaven** en van de regeringsmededelingen en de regeling van de bijkomende partijfinanciering.

Samenstelling van het Parlement

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap bestaat uit 25 rechtstreeks verkozen leden die vanaf 1999 om de vijf jaar - samen met de leden van het Europees Parlement - worden verkozen. Kiesgerechtigd is iedere Belg die 18 jaar oud is, in het Duitse taalgebied woonachtig is en

Plenaire zitting in ons Parlement

in het volledig bezit van zijn politieke rechten is. Verkiesbaar is iedere Belg die 18 jaar oud is, sinds minstens 6 maanden in het Duitse taalgebied woonachtig is en in het volledig bezit van zijn politieke rechten is.

Het belgisch duitstalig lid van het Europees Parlement, de Kamerleden, de leden van de Waalse Gewestraad alsmede de leden van de provincieraaden die in het Duitse taalgebied woonachtig zijn en de grondwettelijke eed in het Duits hebben afgelegd, wonen van rechtswege de vergaderingen van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap met raadgevende stem bij, dat betekent dat zij noch initiatief- noch stemrecht hebben.

Organisatie van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap neemt zijn decreten, resoluties en adviezen in openbare vergadering (plenaire vergadering) aan. Deze beslissingen worden voorbereid in de commissies waarin elke fractie is vertegenwoordigd. Het parlementswerk wordt gepland en georganiseerd door het Bureau onder het voorzitterschap van de Voorzitter. De Voorzitter leidt ook de plenaire vergaderingen en vertegenwoordigt het Parlement in het openbaar. Het Reglement van orde dat het Parlement van de

Duitstalige Gemeenschap heeft goedgekeurd vormt de basis voor de uitvoering van het werk van het Parlement.

verwerken en archiveren van wets- en decreetsteksten, bezoekersgroepen leiden, promotie, het beheer van een wetenschappelijke bibliotheek, enz.

De leden van het Parlement kunnen fracties vormen om hun taken beter te kunnen uitvoeren; een erkende fractie bestaat minstens uit drie verkozen parlementsleden. Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap stelt aan elke fractie kantoorinfrastructuur en geldmiddelen voor de betaling van personeel ter beschikking.

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap telt ongeveer 35 medewerkers die onder leiding van de griffier een veelzijdig programma afwerken: voorbereiding en follow-up van de plenaire vergaderingen, de vergaderingen van het Bureau en de commissievergaderingen, redactie, drukken en verzenden van de stukken van het Parlement en van de integrale handelingen van de plenaire vergaderingen,

HOE ONTSTAAT EEN DECREET?

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap is de wetgevende macht van de Duitstalige Gemeenschap; het oefent zijn bevoegheden per decreet uit. De decreten zijn dus wetten, die enkel op het gebied van de Duitstalige Gemeenschap van toepassing zijn.

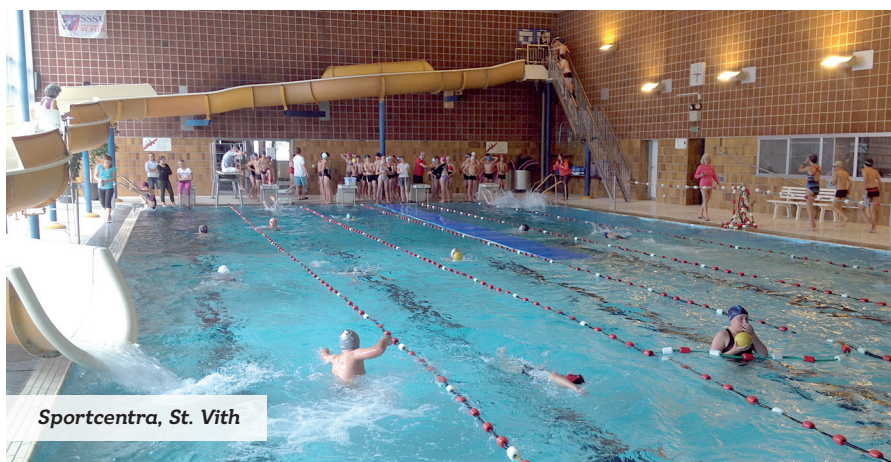
BEVOEGDHEIDSDOMEINEN

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap is gemachtigd om de bevoegdheidsdomeinen van de Gemeenschap per decreet te regelen.

De Duitstalige Gemeenschap is hoofdzakelijk bevoegd voor de gemeen-

schapsaangelegenheden die kunnen worden onderverdeeld in culturele aangelegenheden, persoonsgebonden aangelegenheden en onderwijsaangelegenheden

Deze bevoegdheden worden opgesomd in artikel 130 van de Grondwet

Het Mediacentrum, Eupen

en in de wet van 31 december 1983 tot hervorming van de instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap. Deze wet werd herhaaldelijk gewijzigd.

De belangrijkste bevoegdheden worden hieronder nader behandeld.

De culturele aangelegenheden

- De bescherming en luister van de taal,
- De aanmoediging van de vorming van vorsers,
- De schone kunsten,
- Het cultureel patrimonium, de musea en de andere wetenschappelijk-culturele instellingen,
- Bibliotheken, discotheken en soortgelijke diensten,
- Radio-omroep en televisie alsook hulp aan de schrijvende pers,
- De inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en auditieve

mediadiensten,

- Het jeugdbeleid,
- De permanente opvoeding en de culturele animatie,
- De lichamelijke opvoeding, de sport en het openluchtlevens,
- De vrijetijdsbesteding,
- Het kleuteronderwijs in het kinderdagverblijf,
- De post- en buitenschoolse vorming,
- De artistieke vorming,
- De intellectuele, morele en sociale vorming,
- De sociale promotie,
- De beroepsomscholing en -bijscholing,
- Duale onderwijsstelsels, in die de praktijkgerichte vorming op de werkvloer door een vorming in onderwijs- en opleidingsinstellingen aangevuld wordt.

De persoonsgebonden aangelegenheden

Het gezondheidsbeleid, met name

- de zorgverstrekking in en buiten de verpleeginrichtingen, inclusief de financiering van projecten rond de bouw, renovatie en het onderhoud van de ziekenhuizen alsook de financiering van zware medische apparatuur,
- de geestelijke gezondheidszorg in andere verplegingsinrichtingen dan ziekenhuizen,
- zorg in Rusthuizen, inclusief bepaalde geriatrische diensten,
- zorg in bepaalde gespecialiseerde revalidatie- en behandelingsinstellingen,
- de rehabilitatie op lange termijn ("long term care"),
- de organisatie van de primaire gezondheidszorg en de ondersteuning van de beroepen op het gebied van de primaire gezondheidszorg,
- de vergunning en het contingent van de beroepen in de gezondheidszorg,

- de gezondheidsopvoeding en de preventieve gezondheidszorg,

De bijstand aan personen, waaronder

- het gezinsbeleid, met inbegrip van alle vormen van hulp en ondersteuning voor gezinnen en kinderen,
- de uitbetaling van gezinsuitkeringen (kinderbijslag, geboortetoelagen en adoptietoelagen),
- het beleid inzake sociale bijstand, met inbegrip van de basiswetgeving inzake de openbare centra voor maatschappelijk welzijn,
- onthaal en integratie van vreemdelingen,
- het beleid inzake mindervaliden, met inbegrip van de beroepsopleiding, omscholing en opleiding van mindervaliden alsook de hulpmiddelen voor de mobiliteit,
- het beleid inzake bejaarden,
- de jeugdbescherming, met inbegrip van de sociale bescherming, de gerechtelijke bescherming en de maatregelen voor delinquente jongeren,
- de penitentiaire en post-penitentiaire sociale hulpverlening,
- de organisatie, de werkwijze en de opdrachten van de justitiehuzen en van de dienst, die voor de uitvoering en opvolging van de elektronische bewaking bevoegd is,
- de eerste juridische bijstand,
- de filmkeuring teneinde de toegang van minderjarigen tot het bioscoop te bewaken.

Het onderwijs

Binnen de perken van de fundamentele principes die in artikel 24 van de Belgische Grondwet zijn opgenomen is de Duitstalige Gemeenschap bevoegd voor onderwijs op alle vlakken: voor kleuterscholen, lagere scholen, middelbare scholen, scholen voor bijzonder onderwijs, scholen voor voortgezet onderwijs en hoge scholen.

Deze bevoegdheid is veelomvattend: wedden van de onderwijzers, studietoelagen, schoolgebouwen en internaten, onderwijsprogramma's, leerlingenvervoer, duur van de vakantie, enz.

Sinds de herziening van artikel 130 van de Grondwet (20 mei 1997) is het Parlement ook bevoegd voor de regeling van het taalgebruik in het onderwijs.

Artikel 24 van de Grondwet bepaalt bovendien dat iedereen recht heeft op onderwijs.

Bovendien is het onderwijs vrij, dat wil zeggen dat de ouders kunnen kiezen of zij hun kind naar een school van de gemeenschap of van de gemeente of naar een vrije school sturen. De Grondwet verplicht de gemeenschappen ertoe neutraal onderwijs in te richten dat rekening houdt met de filosofische, ideologische en godsdienstige opvattingen van de ouders en van de leerlingen. Bovendien bepaalt ze dat alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen gelijk voor de wet of het decreet zijn.

Naast deze grondwettelijke principes blijft de federale macht enkel bevoegd voor het bepalen van

- het begin en het einde van de leerplicht,
- de minimale voorwaarden voor het uitreiken van de schooldiploma's,
- de pensioenregeling.

De samenwerking tussen de gemeenschappen en de internationale samenwerking

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap regelt per decreet de samenwerking tussen de gemeenschappen en de internationale samenwerking in alle aangelegenheden die aan haar toevertrouwd werden. In deze samenhang moet ook de toestemming tot internationale verdragen van het Parlement verkregen worden.

Bilaterale overeenkomsten met staten en regio's worden meestal door de Regering onderhandeld en door het Parlement goedgekeurd. Op basis van de specifieke federale structuur van België ratificeert het Parlement bovendien algemene internationale overeenkomsten die door de bevoegdheden van de Duitstalige Gemeenschap aangetast worden (toetreding van de Oost-Europese landen tot de Europese Gemeenschap, grondwet van de Europese Gemeenschap, enz.).

In het Europees Comité van de Regio's, die een adviserende instelling van de Europese Unie is, wordt de Duitstalige Gemeenschap vertegenwoordigd door haar parlementsvoorzitter. Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap is ook vertegenwoordigd in de Interparlementaire vergadering van Benelux en stuurt afgevaardigden naar de Interregionale Raad van parlementariërs van de Grote Regio en naar de Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking „Euregio Maas-Rijn”.

Het Parlement is ook lid van CALRE, de conferentie van de presidenten van

regionale wetgevende vergaderingen in de Europese Unie.

Regionale aangelegenheden

De negen gemeenten van het Duitse taalgebied maken deel uit van het Waalse Gewest; de Duitstalige Gemeenschap beschikt dus niet over autonomie voor regionale aangelegenheden. Artikel 139 van de Grondwet voorziet echter in de mogelijkheid voor de Duitstalige Gemeenschap om in het Duitse taalgebied bevoegdheden van het Waalse Gewest geheel of gedeeltelijk uit te oefenen. Dit vereist een onderling akkoord tussen de Duitstalige Gemeenschap en het Waalse Gewest.

De overdracht van regionale bevoegdheden werd tot nu toe vijf keer per decreet verricht. Bijgevolg oefent het Parlement zijn wetgevende bevoegdheden ook in volgende gebieden uit:

1. De bescherming van monumenten en landschappen (1994) evenals opgravingen (1999)
2. Het werkgelegenheidsbeleid (1999)
3. De regeling van kerkfabrieken en faciliteiten voor de toediening van aardse goederen van erkende erediensten, de regeling omtrent de lijkbezorging en graven, de algemene financiering van de gemeenten, de financiering van de gesubsidieerde gemeenten, kerkfabrieken en instellingen voor het beheer van aardse goederen van de erkende erediensten, evenals het administratief toezicht op gemeenten, politiezones en intercommunales

van het Duitstalig taalgebied alsook de organisatie van de verkiezingen van de gemeentelijke en binnengemeentelijke instellingen (2004, 2009, 2014 en 2015).

4. Het toerisme (terug overgedragen na de zesde staatshervorming (2014).
5. De ruimtelijke ordening, het woonbestand en dele van de energiepolitiek (2020)

Advies bij de wetgeving van de federale Staat

In tegenstelling tot het Parlement van de Franse Gemeenschap en het Vlaamse Parlement kan het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap geen decreet aannemen betreffende het gebruik van de talen voor de bestuurszaken en de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel. Deze wetgeving blijft voorbehou-

den aan de federale Staat omdat de gemeenten van het Duitse taalgebied, wegens de bijzondere rechten van de beschermde Franstalige minderheid, behoren tot de gemeenten met een bijzondere status ("faciliteitengemeenten"). De federale wetgever moet echter het advies van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap inwinnen indien hij deze wetgeving wil veranderen. De verplichting voor de federale wetgever om advies in te winnen, geldt ook vóór eventuele wijzigingen in de wetgeving betreffende institutionele hervormingen voor de Duitstalige Gemeenschap en wetgeving die de modaliteiten regelt voor de verkiezing van het parlement van de Duitstalige Gemeenschap.

Verkiezing en samenstelling van het parlement en de regering in het kader van de constitutionele autonomie

De constitutionele autonomie is verankerd in de artikelen 118 en 123 van de grondwet. Het werd uitgebreid naar de Duitstalige Gemeenschap in het kader van de zesde staats hervorming.

Het stelt de Duitstalige Gemeenschap in staat om haar eigen institutionele organisatie in grotere mate dan voorheen te regelen. Dit geldt ook voor de verkiezing van het parlement van de Duitstalige Gemeenschap. Het parlement van de Duitstalige Gemeenschap kan via een speciaal decreet onder andere de volgende regelingen vaststellen:

1. de samenstelling van het parlement, inclusief het bepalen van het aantal leden;
2. de organisatie van verkiezingen, inclusief de invoering van kiesdistricten op het Duitstalige grondgebied en de voorschriften met betrekking tot verangers;
3. de samenstelling van de regering, inclusief het vaststellen van het maximale aantal leden;
4. de rechten en plichten van de regering ten opzichte van het parlement;
5. het invoeren van aanvullende onverenigbaarheden voor de leden van de regering of het parlement van de Duitstalige Gemeenschap.

Deze wijzigingen moeten het onderwerp zijn van een speciaal decreet dat wordt aangenomen met een bijzondere tweederdemeerderheid.

DE REGERING: DE UITVOERENDE MACHT

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap verkiest de Regering van de Duitstalige Gemeenschap. De Regering kan bestaan uit drie tot vijf leden, die geen lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap mogen zijn.

De Regering heeft de traditionele bevoegdheden van een uitvoerende macht.

Concreet

- voert zij de decreten van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap uit door het nemen van besluiten;
- neemt zij het initiatief door ontwerpen van decreet in te dienen bij het Parlement;
- stelt zij de bestemming van de begrotingskredieten voor;
- ontwerpt en coördineert zij het beleid van de Gemeenschap.

De Regering heeft ook specifieke bevoegdheden:

- zij kan beslissen tot onteigeningen voor algemeen nut;
- zij kan internationale overeenkomsten sluiten die door het Parlement moeten worden goedgekeurd;
- zij vertegenwoordigt de Gemeenschap bij gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen.

De Regering en elk lid van de Regering zijn voor het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap verantwoordelijk. Zij leggen de grondwettelijke eed voor de Voorzitter van het Parlement af.

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap kan ten allen tijde een motie van wantrouwen tegen de Regering of tegen een of meer van haar leden aannemen. Deze motie is alleen dan ontvankelijk wanneer zij een opvolger voor een lid of voor meer leden voorstelt.

Het aannemen van de motie door een meerderheid van de parlementsleden heeft het ontslag van de Regering of van de betwiste leden en de aanstelling van een nieuwe Regering of van nieuwe leden tot gevolg.

De Regering kan ten allen tijde beslissen om de vertrouwenskwestie te stellen. Wordt het vertrouwen geweigerd, dan is de Regering van rechtswege ontslagnemend.

Voor de uitoefening van haar taken beschikt de Regering over een eigen administratie, het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap. De Regering bepaalt de personeelsformatie en de wedden van het ministerie.

DE FINANCIËN VAN DE GEMEENSCHAP

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap bepaalt op het einde van elk jaar per decreet de begroting van ontvangsten en de begroting van uitgaven voor het volgende begrotingsjaar. Daarmee machtigt hij de Regering uitgaven uit de verschillende begrotingsposten, de zogenoemde „allocaties”, te doen.

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap kan de begroting in de loop van het begrotingsjaar aanpassen.

De begroting van ontvangsten

De begroting van ontvangsten omvat de geldmiddelen die voor een bepaald begrotingsjaar ter beschikking staan van de Duitstalige Gemeenschap.

De begroting van ontvangsten van de Duitstalige Gemeenschap kan bestaan uit:

1. Geldmiddelen ten laste van de federale begroting: bedoeld wordt hiermee een wettelijk bepaalde basis-dotatie uit toegewezen delen van de belastinginkomsten (de inkomstenbelasting en de btw) in combinatie met andere federale dotaties voor nieuwe bevoegdheden, die ook door wettelijk bepaalde verdeelsleutels berekend worden. Van deze middelen wordt aan de Duitstalige Gemeenschap een bijdrage voor de sanering van de overheidsfinanciën afgetrokken;
2. Middelen ten koste van het Waals Gewest, voor de uitoefening van de overgedragen regionale bevoegdheden van de Duitstalige Gemeenschap;
3. niet-fiscale ontvangsten (intresten uit reserves, schenkingen, nalatenschappen ...);
4. leningen;

5. eigen belastingen: principieel kan de Duitstalige Gemeenschap belastingen heffen krachtens artikel 170 § 2 van de Grondwet; in de praktijk is dit recht beperkt tot de materies waarop nog geen belastingen worden geïnd door de andere instanties;
6. toelagen voor bepaalde projecten: van andere instellingen (b.v. de Europese Gemeenschap, het Waalse Gewest) kan de Duitstalige Gemeenschap toelagen ontvangen voor bepaalde projecten (b.v. tewerkstellingsmaatregelen, grensoverschrijdende toeristische infrastructuur).

De begroting van uitgaven

De begroting van uitgaven toont aan tot welke uitgaven het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap de Regering in de verschillende bevoegdheidsdo-

meinen machtigt. Met de geldmiddelen uit de verschillende posten van de begroting van uitgaven financiert of subsidieert de Duitstalige Gemeenschap de verschillende initiatieven die zij zelf neemt of die door instellingen die door haar worden opgericht, erkend en/of belast, worden genomen.

De begroting van uitgaven is niet zomaar een abstracte getallencombinatie, zij weerspiegelt ook de politieke wil van de meerderheid van het Parlement en van de door haar gesteunde Regering. Die wordt duidelijk door de financiële accenten die worden gelegd bij het ontwerp van de begroting. Deze politieke vrijheid wordt evenwel beperkt door de verplichte uitgaven die de Gemeenschap moet doen los van om het even welke meerderheid in het Parlement: zo bijvoorbeeld leraren- en ambtenarenweden, per decreet vastgelegde werkingstoelagen.

Schatkist

De Duitstalige Gemeenschap beschikt sinds 1 januari 1992 over een eigen Schatkist die de financiën van de Gemeenschap moet beheren.

woord zijn; het stelt vast of de decreten van de Gemeenschap alsmede de begrotingswetgeving correct worden toegepast en of de verschillende begrotingsposten niet worden overschreden.

Het Rekenhof

Het Rekenhof controleert alle begrotingsuitgaven van de Regering. Het is een orgaan van de wetgevende macht. Het gaat niet na of bepaalde uitgaven politiek al dan niet verant-

SAMENWERKING EN CONFLICTREGELING

Met de geleidelijke overdracht van bevoegdheden naar de gemeenschappen en gewesten toe beoogt men de autonomie van de deelstaten te verstevigen. Niettemin kunnen de respectieve bevoegdheidsdomeinen van de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten niet altijd duidelijk worden afgebakend; daarom voorziet de Grondwet bepaalde vormen van samenwerking en van conflictregeling.

Samenwerking

Het sluiten van samenwerkingsakkoorden maakt het de verschillende publiekrechtelijke lichamen mogelijk hun bevoegdheden optimaal uit te oefenen en het ontstaan van eventuele conflicten te voorkomen. Voor bijzonder delicate domeinen (b.v. verkeers- en communicatienetten) legt de wetgever de sluiting van overeenkomsten zelfs uitdrukkelijk op. Voor de onderhandeling over en de ondertekening

van de overeenkomsten nemen de regeringen over het algemeen het initiatief, terwijl de raden ermee belast zijn desgevallend hun goedkeuring te geven.

Conflictregeling

Conflicten ontstaan wanneer een van de publiekrechtelijke lichamen (federale Staat, gemeenschappen, gewesten) de bevoegheidsverdeling die in de Grondwet en in de uitvoeringswetten is vastgelegd, niet in acht neemt (bevoegdheidsconflict) of de belangen van een ander lichaam bedreigt (belangenconflict). De wetgever heeft in verschillende mechanismen voorzien om dergelijke conflicten te voorkomen of bij te leggen.

Bevoegdheidsconflicten hebben een juridisch karakter en worden gerechtelijk opgelost. Belangenconflicten hebben een politiek karakter en worden door middel van dialoog opgelost.

Voorkoming van bevoegdheidsconflicten: de Raad van State en het overlegcomité

De afdeling “wetgeving” van de Raad van State brengt beredeneerde adviezen uit over initiatieven van wetten en decreten alsmede over ontwerpen van koninklijke, ministeriële en regeringsbesluiten. Op aanvraag kan zij ook advies uitbrengen omtrent wetsvoorstellen en voorstellen van decreet. Wanneer de Raad van State oordeelt dat een initiatief de bevoegdheid van de Staat, van de gemeenschap of van het gewest overschrijdt, wordt de tekst aan het Overlegcomité voorgelegd, waarin leden van de federale Regering en van de gemeenschaps- en gewestregeringen zitting hebben. Wanneer dit comité eveneens oordeelt dat er een bevoegdheidsoverschrijding bestaat, stelt het de betreffende regering voor maatregelen te nemen om deze toestand te beëindigen, zoals bijvoorbeeld de herziening van een initiatief.

Hetzelfde geldt als een besluit niet of laattijdig neergelegd wordt, omdat deze omissie voor een andere entiteit schadelijk kan zijn.

Regelen van bevoegdheidsconflicten: het Grondwettelijk Hof

Wanneer een al aangenomen wet of een al aangenomen decreet een bevoegdheidsoverschrijding inhoudt, kan de zaak aanhangig worden

gemaakt bij het Grondwettelijk Hof (vroeger Arbitragehof).

Dit Hof vernietigt wetten en decreten geheel of gedeeltelijk wanneer bevoegdheidsoverschrijdingen worden vastgesteld.

Bovendien kan elk door de wet genoemd bestuursorgaan, elke direct betroffen burger en - voor prejudiciële vragen - ook elk rechtsprekend orgaan zich tot het Grondwettelijk Hof wenden om te laten onderzoeken of bepaalde wetten en decreten in over-

eenstemming zijn met de grondwettelijke rechten, zoals ze zijn opgenomen in de Grondwetsartikels 170, 172 en 191.

Voorkoming en regeling van belangenconflicten tussen wetgevende vergaderingen

Belangenconflicten tussen de Staat, de gemeenschappen en de gewesten kunnen zelfs dan ontstaan als deze publiekrechtelijke lichamen zich strikt aan

hun bevoegdheden houden. Een wetgevende vergadering (Kamer, Senaat, gewestparlement of gemeenschapsparlement kan oordelen dat zij ernstig wordt benadeeld door een in een andere vergadering ingediend ontwerp of voorstel van wet of decreet.

In dit geval kan zij met drie vierde van de stemmen om schorsing van de beraadslagingen en overleg in het Overlegcomité vragen. Wanneer geen consensus wordt bereikt, moet de Senaat een oplossing vinden.

Voorkoming en regeling van belangenconflicten tussen regeringen

Ook wanneer een ontwerp van besluit door een regering wordt ingediend (of wanneer de indiening van een besluit uitblijft) kan de regering oordelen dat zij ernstig wordt benadeeld.

De minister-voorzitters van de regeringen zijn bevoegd om de zaak aanhangig te maken bij het Overlegcomité dat ter voorkoming en regeling van conflicten is opgericht en waarin alle regeringen zijn vertegenwoordigd.

Dit comité moet trachten een consensus te bereiken tussen alle betrokken partijen.

AUTONOMIE EN UITZICHT

Sinds 1970 is België in een moeizaam proces omgebouwd van een Eenheidsstaat tot een federale Staat. De Duitstalige Gemeenschap is een autonoom gedeelte van de nieuwe federale Staat België. Zij kan nu de luister van haar taal bevorderen, haar culturele belangen zelf verdedigen en in belangrijke domeinen van het maatschappelijk leven een beleid voeren dat de wensen van haar burgers behartigt en hen laat deelnemen aan het openbaar bestuur.

Haar betrekkingen met de Vlaamse en de Franse Gemeenschap heeft zij geregeld via tal van overeenkomsten. Op die basis is zowel op cultureel, op sportief als op administratief vlak een intensieve uitwisseling mogelijk geworden.

De grensoverschrijdende en Europese samenwerking is een belangrijke pijler van het politieke werk van de Duitstalige Gemeenschap. In juni 1992 werd zij als gelijkwaardige partner opgenomen

in de Euregio Rijn-Maas. Er wordt ook in de gehele regio aan grensoverschrijdende samenwerking gedaan. Ook hier is de Duitstalige Gemeenschap een volwaardig lid.

In de Europese Unie is de Duitstalige Gemeenschap de kleinste deellidstaat met wetgevingsbevoegdheid. Zij streeft naar een passende externe vertegenwoordiging.

Door de zesde staatshervorming werd de autonomie van de gemeenschappen en de gewesten verder versterkt – hierbij hoorde ook de autonomie van de Duitstalige Gemeenschap. Brede politieke kringen binnen de Duitstalige Gemeenschap streven bijvoorbeeld naar bijkomende regionale en provinciale bevoegdheden en naar een vaste vertegenwoordiging van de Gemeenschap in het federale Parlement. Wellicht zal deze thematiek in de nabije toekomst centraal staan in de politieke debatten.

Een literatuurselectie

JENNIGES Hubert, *Hinter ostbelgischen Kulissen. Stationen auf dem Weg zur Autonomie des deutschen Sprachgebiets in Belgien (1968-1972)*, Grenz-Echo Verlag, Eupen, 2001

BERGE Frank, GRASSE Alexander, *Belgien - Zerfall oder föderales Zukunftsmodell?*, leske + budrich, Opladen, 2003

STANGHERLIN Katrin (ed.), *La Communauté germanophone de Belgique - Die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens*, la Charte, Bruxelles, 2005

LEJEUNE C., BRÜLL C. (Hg.): *Grenzerfahrungen. Eine Geschichte der Deutschsprachigen Gemeinschaft Belgiens. Bd. 5: Säuberung, Wiederaufbau, Autonomiediskussionen (1945-1973)*, Grenz-Echo-Verlag, Eupen, 2014

BEGENAT-NEUSCHÄFER Anne (Hg.), *Die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens. Eine Bestandsaufnahme*, Peter Lang, Frankfurt/M., 2010

FÖRSTER Stephan, LAMBERTZ Karl-Heinz, NEYCKEN Leonhard, *Die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens – das kleinste Bundesland in der Europäischen Union*, in: Europäisches Zentrum für Föderalismus-Forschung Tübingen, *Jahrbuch des Föderalismus 2004*, Bd. 5, Nomos, Baden-Baden, 2004, S. 207-218

STANGHERLIN Katrin, FÖRSTER Stephan (éd.), *La Communauté germanophone de Belgique (2006-2014)*, La Charte, Bruxelles, 2014, deutsch in: *Europäisches Journal für Minderheitenfragen*, Bd. 6, Heft 4 (2013)

STANGHERLIN Katrin, *De Duitstalige Gemeenschap anno 2014*, in: ALEN André (e.a.) (ed.), *Het federale België na de Zesde Staatshervorming*, Die Keure, Brugge, 2014, S. 305-321

LAMBERTZ Karl-Heinz, FÖRSTER Stephan, *25 Jahre Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens. Betrachtungen aus Sicht der Föderalismus-, Minderheiten- und Klein(glied)staatenforschung*, in: *Europäisches Journal für Minderheitenfragen*, Bd. 2, Heft 3 (2009), S. 103-118

BOUHON F., NIESSEN C., REUCHAMPS M., *La Communauté germanophone après la sixième réforme de l'Etat: état des lieux, débats et perspectives*, in: *Courrier hebdomadaire*, nr. 2266-2267, CRISP, Bruxelles, 2015.

Welcher Platz für die Deutschsprachige Gemeinschaft im föderalen Belgien? Beiträge zum Kolloquium vom 12. März 2015 im Plenarsaal des Senats in Brüssel, in: *Schriftenreihe der Deutschsprachigen Gemeinschaft Belgiens*, Bd. 2, Eupen, 2016.

Platz des Parlaments 1 | B-4700 EUPEN

T +32 (0)87/31 84 00

F +32 (0)87/31 84 01

info@pdg.be

www.pdg.be